

XIV Ogólnopolski Podkarpacki Konkurs Chemiczny – 2022/2023

ETAP II – 17.12.2022 r.   Godz. 11.30-13.30

Uwaga! Masy molowe pierwiastków podano na końcu zestawu.

Zadanie 1 (10 pkt)

1. Stężenie molowe (mol/dm^3) roztworu wodorotlenku potasu, w którym ułamek molowy wody wynosi 0,76, a gęstość jest równa $1,5106 \text{ g/cm}^3$ wynosi:

a)	☐	33,82 mol/dm^3	$M_{\text{KOH}} = 56,1 \text{ g/mol}, M_{\text{H}_2\text{O}} = 18 \text{ g/mol};$
b)	☐	17,71 mol/dm^3	Masa wody: $0,76 \cdot 18 \text{ g} = 13,68 \text{ g H}_2\text{O}$, masa KOH: $0,24 \cdot 56,1 = 13,46 \text{ g}$; $m_{\text{r-u}} = 27,14 \text{ g}$
c)	☒	13,35 mol/dm^3	$V = \frac{27,14}{1,5106} = 17,97 \text{ cm}^3 = 0,01797 \text{ dm}^3$
d)	☐	7,62 mol/dm^3	$\frac{0,01797 \text{ dm}^3 \text{ r-u}}{1 \text{ dm}^3 \text{ r-u}} \text{ ----- } \frac{0,24 \text{ mol KOH}}{\text{----- } x}; \quad x = 13,35 \text{ mol KOH}$

2. Kationy Sr^{2+} należą do IV grupy analitycznej i barwią płomień na kolor:

a)	☒	karmazynowoczerwony
b)	☐	żółty
c)	☐	zielony
d)	☐	niebieski

3. Stopień utlenienia tlenu w podanych związkach wynosi:

	OF_2	H_2O_2	Na_2O_2	H_2O
a)	☐ -II	☐ -II	☐ -II	☐ -II
b)	☐ -II	☐ -I	☐ -I	☐ -II
c)	☒ II	☐ -I	☐ -I	☐ -II
d)	☐ II	☐ -II	☐ -II	☐ -I

4. Stopień dysocjacji kwasu jednowodorowego o stężeniu 1 mol/dm^3 i pH wynoszącym 1 jest równy:

a)	☒	10%	$\alpha = \frac{10^{-1}}{1} \cdot 100\% = 10\%$
b)	☐	1%	
c)	☐	0,01%	
d)	☐	2%	

5. Wskaż który z podanych tlenków manganu ma najsilniejsze właściwości utleniające:

a)	☐	tlenek manganu(II)
b)	☐	tlenek manganu(III)
c)	☐	tlenek manganu(VI)
d)	☒	tlenek manganu(VII)

6. Układ para-woda-lód jest układem:

a)	☒	jednoskładnikowym i trójfazowym
b)	☐	trójskładnikowym i jednofazowym
c)	☐	trójskładnikowym i trójfazowym
d)	☐	jednoskładnikowym i jednofazowym

7. Stężenie masowe $[\text{kg/m}^3]$ 1-molowego roztworu H_2SO_4 wynosi:

a)	☐	$98 \cdot 10^3$	$M_{\text{H}_2\text{SO}_4} = 98 \text{ g/mol}$ $c_m = 1 \text{ mol/dm}^3 \cdot 98 \text{ g/mol} = 98 \text{ g/dm}^3 = 98 \text{ kg/m}^3$
b)	☐	$98 \cdot 10^{-3}$	
c)	☒	98	
d)	☐	1	

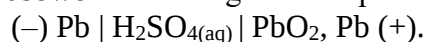
8. $25,0 \text{ cm}^3$ wodnego roztworu HCl o stężeniu równym 15,0% masowych i gęstości $d = 1,07 \text{ g/cm}^3$, rozcieńczono wodą redestylowaną do objętości 1000 cm^3 . pH powstałego roztworu wynosi:

a)	☐	5	$m_{r-u} = d \cdot V_r = \frac{1,07 \text{ g}}{\text{cm}^3} \cdot 25 \text{ cm}^3 = 26,75 \text{ g}$; m_{HCl} w r-rze : $15 \text{ g} \text{ ---- } 100 \text{ g}_{r-u}$ $x \text{ g} \text{ ---- } 26,75 \text{ g}_{r-u}$, stąd $x = 4,0 \text{ g}$ liczba moli HCl : $1 \text{ mol} \text{ ---- } 36,5 \text{ g}$ $x_1 \text{ mol} \text{ ---- } 4,0 \text{ g} \Rightarrow x_1 = 0,11 \text{ mol}$ $[\text{H}^+] = 0,11 \text{ mol/dm}^3$ ($V_{\text{końcowe}} = 1000 \text{ cm}^3$); $\text{pH} = -\log[\text{H}^+] \Rightarrow \text{pH} = 0,96 \approx 1$
b)	☐	2	
c)	☐	1,7	
d)	☒	1	

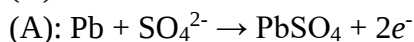
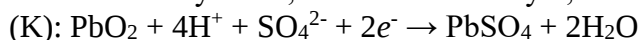
9. 1 gram stałego NaOH rozpuszczono w wodzie i otrzymano roztwór o objętości 2 dm^3 i pH wynoszącym:

a)	☐	1,9	Liczba moli stałego NaOH : $n = \frac{1 \text{ g}}{40 \text{ g/mol}} = 0,025 \text{ moli}$ Stężenie NaOH w roztworze: $x \text{ mol} \text{ ---- } 1 \text{ dm}^3$ $0,025 \text{ mol} \text{ ---- } 2 \text{ dm}^3$, stąd $x = 0,0125 \text{ mol/dm}^3$ $[\text{OH}]^- = 0,0125 \text{ mol/dm}^3$, $\text{pOH} = 1,9$, stąd $\text{pH} = 14 - 1,9 = 12,1$
b)	☐	3,8	
c)	☐	10,2	
d)	☒	12,1	

10. Schemat akumulatora kwasowo-ołowiowego można przedstawić zapisem:

Podczas rozładowywania, w akumulatorze tym, zachodzą reakcje:

Wskaż poprawne sumaryczne równanie reakcji przebiegającej podczas ładowania akumulatora.

a)	☐	$\text{Pb} + \text{PbO}_2 + \text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow \text{PbSO}_4 + \text{H}_2\text{O}$
b)	☐	$\text{Pb} + \text{PbO}_2 + 2\text{H}_2\text{SO}_4 \rightarrow 2\text{PbSO}_4 + 2\text{H}_2\text{O}$
c)	☒	$2\text{PbSO}_4 + 2\text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Pb} + \text{PbO}_2 + 2\text{H}_2\text{SO}_4$
d)	☐	$\text{PbSO}_4 + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{Pb} + \text{PbO}_2 + \text{H}_2\text{SO}_4$

Łącznie zadanie 1: 10 pkt

Zadanie 2 (14 pkt)

Mieszaninę stałych soli składającą się z chlorku sodu, chlorku potasu i chlorku amonu poddano analizie ilościowej. W tym celu przygotowano dwie naważki mieszaniny.

Próbkę I o masie 2,15 g stopiono w tyglu platynowym. Po rozpuszczeniu stopu w wodzie roztwór zadano nadmiarem roztworu AgNO_3 . Sucha masa strąconego osadu wyniosła 3,10 g.

Próbkę II o masie 1,25 g rozpuszczono w wodzie i do roztworu dodano stężony roztwór NaOH . Eksperyment przeprowadzono w takich warunkach aby całkowicie wydzielić produkt gazowy. Wydzielony gaz zajął objętość $194,1 \text{ cm}^3$ w temperaturze 30°C pod ciśnieniem 730 mmHg.

- Zapisać równania reakcji zachodzących podczas analizy próbki I i II, zaznaczyć stan skupienia substratów i produktów reakcji,
- Obliczyć skład procentowy (% mas.) mieszaniny.

Przykładowe rozwiązanie:

a). Równania reakcji

Próbka I

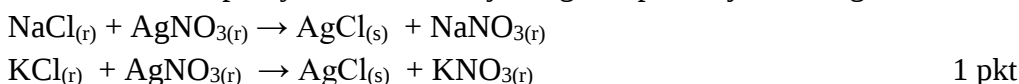
Reakcje zachodzące podczas stapiania mieszaniny NaCl , KCl , NH_4Cl .

W wysokiej temperaturze NH_4Cl rozkłada się wydzielając gazy:

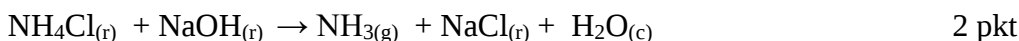
W formie stopu pozostają NaCl i KCl .

Po rozpuszczeniu w wodzie stopionych soli w reakcji z AgNO_3 powstaje osad AgCl :

Próbka II

W roztworze zawierającym mieszaninę soli tylko chlorek amonu reaguje z wodorotlenkiem sodu i gazowym produktem jest NH_3 :

b) Skład mieszaniny

Masy molowe [g/mol]: NaCl - 58,5; KCl - 74,6; NH_4Cl - 53,5; AgCl - 143,5.

Dla **próbki I** spełnione są równania:

$$\begin{aligned} 58,5 \cdot n_{\text{NaCl}} + 74,5 \cdot n_{\text{KCl}} + 53,5 \cdot n_{\text{NH}_4\text{Cl}} &= 2,15 \text{ g} \\ \text{oraz} \\ n_{\text{NaCl}} + n_{\text{KCl}} &= n_{\text{AgCl}} \end{aligned} \quad 1 \text{ pkt}$$

Ilość moli wytrąconego AgCl :

$$n_{\text{AgCl}} = 3,1/143,5 = 2,16 \cdot 10^{-2} \text{ mol} \quad 1 \text{ pkt}$$

Gazem powstającym w reakcji próbki II ze stężonym NaOH jest amoniak.

Dla **próbki II** zgodnie z równaniem stanu gazu doskonałego liczba moli NH_3 i NH_4Cl wynoszą:

$$pV = nRT, \text{ gdzie } p = (730/760) \cdot 101300 \text{ Pa}; \quad V = 194,1 \cdot 10^{-6} \text{ m}^3; \quad T = 303 \text{ K}$$

$$n_{\text{NH}_3} = 7,5 \cdot 10^{-3} = n_{\text{NH}_4\text{Cl}}$$

3 pkt

Ilość moli NH_4Cl w przeliczeniu na masę próbki I:

$$\begin{array}{rcl} 7,5 \cdot 10^{-3} \text{ mola } \text{NH}_4\text{Cl} & - & 1,25 \text{ g masy próbki II} \\ x & - & 2,15 \text{ g masy próbki I} \\ \hline \end{array}$$

$$x_{\text{NH}_4\text{Cl}} = 1,29 \cdot 10^{-2} \text{ mol}$$

2 pkt

Układ trzech równań opisujących skład mieszaniny jest następujący:

$$\left. \begin{array}{l} n_{\text{NH}_4\text{Cl}} = 1,29 \cdot 10^{-2} \text{ mol} \\ n_{\text{NaCl}} + n_{\text{KCl}} = 2,16 \cdot 10^{-2} \text{ mol} \\ 58,5 \cdot n_{\text{NaCl}} + 74,6 \cdot n_{\text{KCl}} + 53,5 \cdot n_{\text{NH}_4\text{Cl}} = 2,15 \text{ g} \end{array} \right\}$$

Po rozwiązaniu układu równań liczba moli poszczególnych soli oraz skład procentowy (% mas.) mieszaniny NaCl , KCl , NH_4Cl są następujące:

$$\begin{array}{llll} n_{\text{KCl}} & = 1,23 \cdot 10^{-2} \text{ mol} & \% \text{ mas. KCl} & = 42,6 \% \\ n_{\text{NaCl}} & = 9,20 \cdot 10^{-3} \text{ mol} & \% \text{ mas. NaCl} & = 25,3 \% \\ n_{\text{NH}_4\text{Cl}} & = 1,29 \cdot 10^{-2} \text{ mol} & \% \text{ mas. NH}_4\text{Cl} & = 32,1 \% \end{array}$$

3pkt

Łącznie zadanie 2: 14 pkt.

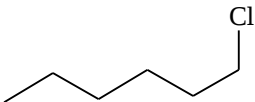
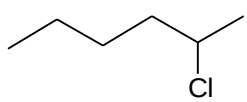
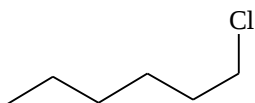
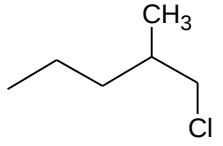
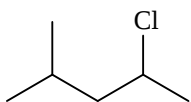
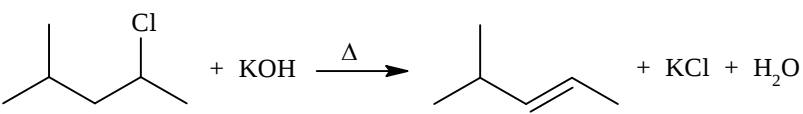
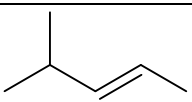
Zadanie 3 (30 pkt)

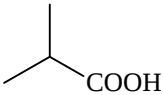
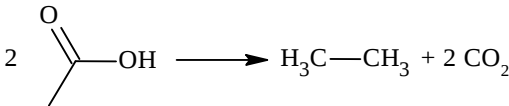
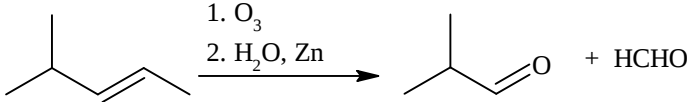
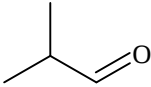
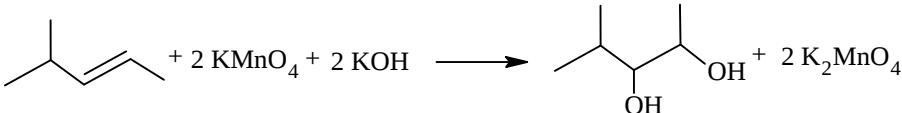
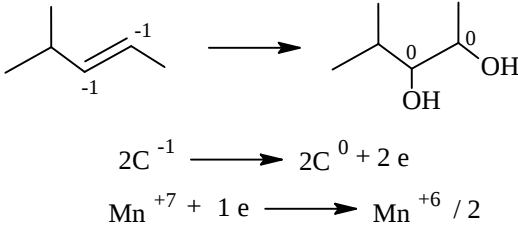
Chlorek alkilowy **A** o wzorze sumarycznym $\text{C}_6\text{H}_{13}\text{Cl}$ poddano działaniu alkoholowego roztworu KOH w wysokiej temperaturze i otrzymano produkt **B**. Związek **B** pod wpływem KMnO_4 w środowisku kwaśnym uległ rozpadowi do kwasu **C** i kwasu **D**. Kwasy te poddano elektrolizie, i z kwasu **C** otrzymano 2,3-dimetylobutan, a z kwasu **D** etan.

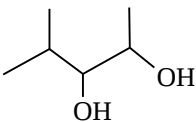
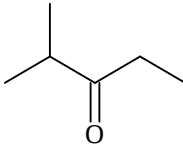
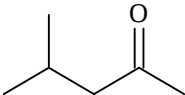
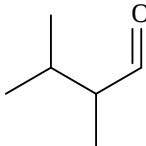
Podaj:

1. Wzory strukturalne i nazwy dwóch związków o wzorze sumarycznym $\text{C}_6\text{H}_{13}\text{Cl}$, będących względem siebie izomerami położenia,
2. Wzory strukturalne i nazwy dwóch związków o wzorze sumarycznym $\text{C}_6\text{H}_{13}\text{Cl}$, będących względem siebie izomerami łańcuchowymi,
3. Wzór strukturalny i nazwę związku wyjściowego **A**,
4. Schemat reakcji związku **A** z alkoholowym roztworem KOH w wysokiej temperaturze,
5. Wzór strukturalny i nazwę związku **B**,
6. Schemat reakcji związku **B** z KMnO_4 w środowisku kwaśnym, reakcję zbilansuj,
7. Wzory strukturalne i nazwy kwasów **C** i **D**,
8. Schemat reakcji elektrolizy związków **C** i **D**,
9. Schemat reakcji ozonolizy związku **B**,
10. Wzory strukturalne i nazwy związków **E** i **F**, które powstają w wyniku ozonolizy związku **B**,
11. Schemat reakcji związku **B** z KMnO_4 w środowisku zasadowym, reakcję zbilansuj,
12. Wzór strukturalny i nazwę związku **G**, który powstaje ze związku **B** pod wpływem KMnO_4 w środowisku zasadowym,
13. Wzory strukturalne i nazwy dwóch związków, które mogą powstać w wyniku przegrupowania związku **G** w środowisku kwaśnym (jest więcej niż jedna możliwość przegrupowania).

Przykładowe rozwiązanie:

ad.1	Izomer położenia 1:	 (przykładowe rozwiązanie)	0.5 pkt
	Nazwa izomeru 1:	1-chloroheksan	0.5 pkt
	Izomer położenia 2:	 (przykładowe rozwiązanie)	0.5 pkt
	Nazwa izomeru 2:	2-chloroheksan	0.5 pkt
ad.2	Izomer łańcuchowy 1:	 (przykładowe rozwiązanie)	0.5 pkt
	Nazwa izomeru 1:	1-chloroheksan	0.5 pkt
	Izomer łańcuchowy 2:	 (przykładowe rozwiązanie)	0.5 pkt
	Nazwa izomeru 2:	1-chloro-2-metylopentan	0.5 pkt
ad.3	Związek A:		1 pkt
	Nazwa związku A:	2-chloro-4-metylopentan	1 pkt
ad.4	Schemat reakcji związku A:		1 pkt
ad.5	Związek B:		1 pkt
	Nazwa związku B:	4-metylopent-2-en	1 pkt
ad.6	Schemat reakcji związku B z KMnO ₄ w środowisku kwaśnym (uzupełniony):	$5 \text{ + 8 \text{KMnO}_4 + 12 \text{H}_2\text{SO}_4 \longrightarrow 5 \text{ + 5 \text{H}_3\text{C}-\text{COOH} + 8 \text{MnSO}_4 + 4 \text{K}_2\text{SO}_4 + 12 \text{H}_2\text{O}$	1 pkt
	Bilans:	$ \begin{array}{c} \text{ \longrightarrow \text{ + \text{} \\ 2\text{C}^{-1} \longrightarrow 2\text{C}^{+3} + 8\text{e}^- \quad / 5 \\ \text{Mn}^{+7} + 5\text{e}^- \longrightarrow \text{Mn}^{+2} \quad / 8 \end{array} $	1 pkt

ad.7	Związek C:	1 pkt
	Nazwa związku C: kwask 2-metylopropanowy	1 pkt
	Związek D: CH_3COOH	1 pkt
	Nazwa związku D: kwask octowy, kwask etanowy	1 pkt
ad.8	Schemat elektrolizy związku C: 	1 pkt
	Schemat elektrolizy związku D: 	1 pkt
ad.9	Schemat ozonolizy związku B: 	1 pkt
ad.10	Związek E:	1 pkt
	Nazwa związku E: 2-metylopropanal	1 pkt
	Związek F: HCHO	1 pkt
	Nazwa związku F: formaldehyd, metanal	1 pkt
ad.11	Schemat reakcji związku B z KMnO_4 w środowisku zasadowym (uzupełniony): 	1 pkt
	Bilans: 	1 pkt

ad.12	Związek G:		1 pkt
	Nazwa związku G:	(Z) 4-metylopentano-2,3-diol, cis-4-metylopentano-2,3-diol, 4-metylopentano-2,3-diol	1 pkt
ad.13	Wzór związku 1:		1 pkt
	Nazwa związku 1:	2-metylopentan-3-on	1 pkt
	Wzór związku 2:	lub	1 pkt
	Nazwa związku 2:	4-metylopentan-2-on lub 2,3-dimetylobutanal	1 pkt

Łącznie zadanie 3: 30 pkt

Informacje dodatkowe

Masy molowe [g/mol]: H – 1; C – 12; N – 14; O – 16, Na – 23; Cl – 35,5; K-39,1; Ag-108;